

УДК 911: 327

DOI: 10.31732/2663-2209-2019-56-108-116

ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ ЯК ОДНІЄЇ З ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Заблоцька А.В.

аспірантка, Національна академія державного управління при Президентові України, Київ, вул. Ежена Потьє, 20, 02000, Україна, тел.: (044)-481-2155, e-mail: ana.zablotska@gmail.com, ORCID: 0000-0002-5904-8493

THE GLOBALIZATION CHALLENGES FOR UKRAINIAN EDUCATION AS ONE OF THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

Zablotska A.

postgraduate student, National Academy of Public Administration under the President of Ukraine, Kyiv, st. Ezhena Pot'ye, 20, 02000, Ukraine, tel.: (044)-481-2155, e-mail: ana.zablotska@gmail.com, ORCID: 0000-0002-5904-8493

Анотація. У статті розглянуто теоретичні засади глобалізації, її аспекти й наслідки, а також теоретичні засади освіти в глобальному контексті як однієї з цілей сталого розвитку ООН. Також здійснено огляд державного вектору рівняння державного стандарту освіти в Україні на міжнародний рівень, окреслено критерії порівняння. У роботі проаналізовано рівень кількісних і якісних освітніх показників України та наведено порівняння з показниками різних країн світу через механізм глобальних рейтингів. Ґрунтуючись на статистичних даних, надано оцінку освітнім тенденціям в Україні в контексті світових підходів і концепцій розвитку освіти. Користуючись рейтинговими показниками, здійснено порівняння ефективності державної політики в сфері освіти, особливо з країнами зі схожим соціально-економічним станом та культурно-історичною спорідненістю. Проведено порівняння підходів в освіті європейських країн, зосередивши увагу на «жорстких» та «м'яких» навичках. Проведено аналіз сучасного стану й проблем державного регулювання в питанні пострадянської освітньої парадигми, надано оцінку сучасним державним реформам. Здійснено порівняння української та міжнародної системи оцінювання якості освіти на прикладі оцінювання однієї з обов'язкових глобальних навичок комунікації – володіння англійською мовою. Крім того, здійснено оцінку державної спроможності на сьогодні та в перспективі щодо міжнародної комунікації, обміну глобальним досвідом, найсучаснішими знаннями та науковими здобутками. Окреслено ризики для освітньої сфери України в рамках децентралізації, посилюючись на фінансову спроможність освітніх закладів в рамках реформ, як основу ефективного впровадження державної політики сьогодні.

Ключові слова: глобалізація, цілі сталого розвитку, освітня політика, школи, системи оцінювання, реформа, рейтингування освіти, міжнародна комунікаційна спроможність, децентралізація.

Формул: 0, рис.: 3, табл.: 0, бібл.: 16

Annotation. The article discusses the theoretical bases of Globalization, its aspects and implications, as well as the theoretical bases of education in a global context as one of the Goals of Sustainable Development. The review of the state vector of equation of the state standard of education in Ukraine to the international level is also carried out, and the comparison criteria are outlined. The paper analyzes the level of quantitative and qualitative educational indicators of Ukraine and compares them with indicators of different countries of the world through the mechanism of global ratings. Based on statistics, the educational trends in Ukraine in the context of world approaches and concepts of educational development are evaluated. According to rating indicators, a comparison of the effectiveness of public policy in the field of education is provided, especially with countries with similar socio-economic status and cultural and historical affinity. There is comparison of approaches in the education of European countries, focusing on "hard" and "soft" skills. The analysis of the current state and problems of state regulation in the issue of the post-Soviet educational paradigm is provided, an assessment of modern state reforms is described. A comparison of the Ukrainian and international education quality assessment systems has been made as an example of evaluating one of the required global communication skills - English proficiency. In addition, an assessment was made of state capacity for today and in the future regarding international communication, sharing of global experience, knowledges and scientific achievements. The risks to the educational sector of Ukraine in the framework of decentralization are outlined, referring to the financial capacity of educational institutions within the framework of reforms, as a basis for effective implementation of state policy today.

Key words: globalization, sustainable development goals, educational policy, schools, assessment systems, reforms, education rating, international communication capacity, decentralization.

Formulas: 0, fig.: 3, tabl.: 1, bibl.: 16

Постановка проблеми. Концепція сталого розвитку, яка почала оформлюватися з 1970-х років, об'єднала економічну, соціальну та екологічну платформи для збалансованого вирішення актуальних проблем людства, у т. ч. прийдешніх поколінь. У 1992 р. на конференції ООН «Порядок денний XXI» освіту визнано «інструментом» сталості. У 2015 р. на саміті ООН лідери усіх країн висловили підтримку переходу на засади сталості через реалізацію 17 Цілей Сталого Розвитку (ЦСР) на період до 2030 р. При цьому освіта сформульована як самостійна ціль 1, а усі інші ЦСР та їх завдання також пов'язані з освітою.

У 2017 р. ЮНЕСКО розробила рекомендації [1] щодо використання потенціалу освіти для досягнення кожної із ЦСР. У 2016 р. Україна розробила національну систему для ЦСР, до якої увійшли 86 завдань та 172 індикатори (для освіти – 7 завдань та 11 індикаторів) [2].

У 2017 р. представлено результати аналізу стратегічних документів щодо врахування ЦСР і «Матрицю взаємозв'язків між ЦСР» [3] як інструменту для посилення міжсекторальної координації та визначення пріоритетів державної політики, у т. ч. у сфері освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідники різних галузей науки (Гнибіденко І. Ф., Мокроносова А. Г., Мартякова О. В., Сисоєва С. О., Новиков А. М.) погоджуються, що функціонування вищої освіти та ринку праці забезпечує як культурно-інтелектуальні, так й інноваційні потреби суспільства. Вища освіта взаємодіє з ринком праці, як органічна складова будь-якої ринкової економіки, що виконує функції механізму розподілу і перерозподілу суспільної праці за сферами і галузями господарства, видами та формами зайнятості відповідно до структури суспільних потреб і форм власності.

Формулювання цілей статті. Метою статті є визначення глобалізаційних

викликів для української освіти як однієї з цілей сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. На порозі Четвертої індустріальної революції глобальні процеси в світі прискорюються в геометричній прогресії. Освіта визнана стратегічно ваговою сферою у процесі глобального розвитку людства, досягнення суспільного благополуччя, формування державних політик. Найбільші міжнародні організації світу схиляються до думки, що освіта є не просто базовою потребою сучасного суспільства, але й фактором економічного успіху країн. Однією з глобальних цілей сталого розвитку ООН виступає «Якісна освіта». Україна за роки незалежності показує як позитивні, так і негативні тенденції результатів освітньої політики в контексті глобальних трендів. Проте, як країна, що перебуває останні роки у стані війни та постійних болісних реформах, Україна має вагомі сильні сторони й перспективи на майбутнє в сфері освіти.

Питання якісної і сучасної освіти в Україні має надзвичайну вагу та є одним із ключових пріоритетів для влади – про це повсякчас заявляють топ-політики різних каденцій. На сьогодні освіта переживає трансформаційні процеси у рамках децентралізації.

Державний вектор рівняння державного стандарту освіти в Україні до міжнародних стандартів відображені у низці нормативно-правових актів, зокрема: Законі України «Про освіту» від 01.09.2017 р. № 2145-VIII; Розпорядженні КМУ "Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року” від 14.12.2016 р.; Наказі Міністерства освіти і науки України No 1222 від 21.08.2013 «Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти», Закон України «Про професійну (професійно-технічну) освіту» від 10.02.1998 № 103/98-ВР та ін.[1, 2, 3, 4] А становлення Національної

системи кваліфікацій має слугувати провідником між ринком праці та освітою.

Розглядаючи освіту як явище глобальне варто зазначити, що сам процес глобалізації визначається як процес всесвітньої економічної, політичної та культурної інтеграції та уніфікації. Основними наслідками глобалізації є міжнародний поділ праці, міграція в масштабах усієї планети капіталу, людських та виробничих ресурсів, стандартизація законодавства, економічних та технічних процесів, а також зближення культур різних країн [5].

А у 2000 році Міжнародний валютний фонд ідентифікував чотири базові аспекти глобалізації: торгівлю й фінансові транзакції, рух капіталу та інвестицій, міграцію людей та розповсюдження знань (тобто – освіта) [6].

Згідно визначення ООН, цілі сталого розвитку, які ще називають “Глобальними цілями” — це загальний заклик до дій, спрямованих на те, щоб покінчити з бідністю, захистити планету і забезпечити мир і процвітання для всі людей у світі. Вказані 17 Цілей є розвитком успіху Цілей розвитку тисячоліття. Серед інших пріоритетів, вони також охоплюють нові сфери, такі як кліматичні зміни, економічна нерівність, інновації, стале споживання, мир і справедливість. І одна із глобальних цілей, як ми вже зазначали, є якісна освіта [7].

Позиція ООН полягає в тому, що освіта є одним із найпотужніших і перевірених засобів сталого розвитку. Ця мета гарантує отримання безкоштовної початкової та середньої освіти всіма дівчатками і хлопчиками до 2030 року. Вона також спрямована на забезпечення рівноправного доступу до недорогого професійного навчання, ліквідації гендерних і матеріальних розбіжностей і забезпечення загального доступу до якісної вищої освіти.

З 2000 року в забезпеченні загальної початкової освіти відбувся величезний прогрес. Загальний показник охоплення шкільною освітою у регіонах, які розвиваються, у 2015 році досяг 91%, а

кількість дітей, які не відвідують школу, в усьому світі зменшилася майже вдвічі. Рівень грамотності також різко зріс, а крім того, школу відвідують набагато більше дівчаток, ніж будь-коли раніше.

Проте у загальному світовому тренді розвитку закладів середньої освіти, освітня політика України, більше схожа на «ложку дьогтю». В останні роки в Україні відсоток охоплення дітей середньою освітою зменшився на 12%. Починаючи з 1991 року в Україні припинили роботу близько 5 тисяч середніх загальноосвітніх навчальних закладів, а кількість учнів і середнє навантаження на одного вчителя також стали меншими. Особливо активно закриття шкіл відбувається в останні роки. Так, у 2013-2014 навчальному році були призупинена робота 276 шкіл, у 2014-2015 – 214, у 2015-2016 – 234, протягом минулого навчального року – ще 241 [8].

З відкриттям нових закладів усе, на жаль, не настільки жваво: відомо, що у 2012-2013 році в експлуатацію прийняли 15 шкіл (це на всю країну!), у 2013-2014 – 9, 2014-2015 – 5, 2016 – 4 і 2017 – лише 1. Перед початком навчального року 2019-2020 в Україні закрилось майже 200 шкіл. Деякі з них планують відновлювати роботу. В основному школи закривають через їхню малокомплектність. Учні таких закладів освіти переводять до опорних шкіл в рамках децентралізації освіти. Ще однією причиною закриття є аварійність приміщень.

За згаданий вище період було відкрито лише близько 20 шкіл на всю країну. Проте варто відзначити, що згідно Урядових ТОП-проектів на 2020 рік, за повідомленням Прем'єр-Міністра України Олексія Гончарука, буде відкрито 100 нових шкіл та 100 нових садочків. Такі дії Уряду звичайно наближують сферу освіти України до виконання Глобальних цілей ООН у її доступності для громадян [9].

Якщо з кількістю шкіл в освіті України більш ясно, то вимірювати саму якість освіти в глобальному контексті складніше. Англomовна література дає широкий огляд та глибину дискусії щодо розвитку «жорстких» та «м'яких» навичок учнів в

школі та університетах (Джозеф Зайда, Марк Брей, Карен Еванс, Хольгер Даун та інші).

Також в зарубіжних дослідженнях щодо якості освіти відслідковується тенденція пріоритетності саме «м'яких» навичок для

формування освітньої програми. Про таку світову тенденцію також свідчить рейтинг «Топ 10» Світового економічного форуму та коригування їх пріоритетності з 2015 до 2020 року (рис. 1) [10].

2015	2020
<ol style="list-style-type: none"> 1. Вирішення складних проблем 2. Співпраця з іншими 3. Управління персоналом 4. Критичне мислення 5. Перемовини 6. Контроль якості 7. Орієнтація на послуги 8. Судження і прийняття рішень 9. Активне слухання 10. Творчість 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вирішення складних проблем 2. Критичне мислення 3. Творчість 4. Управління персоналом 5. Співпраця з іншими 6. Емоційний інтелект 7. Судження і прийняття рішень 8. Орієнтація на послуги 9. Перемовини 10. Когнітивна (пізнавальна) гнучкість

Рис. 1. Пріоритетні досягнення в 2015 р. у порівнянні з 2020 р.

Джерело: сформовано автором на основі [2]

На жаль, Україна зберігає в цьому напрямку більше Радянські освітні тенденції, віддаючи перевагу саме розвитку «жорстких» навичок (природничо-наукових) в навчальній програмі школи. Це відбувається навіть дивлячись на те, що практично усі статичні знання уже містяться в мобільному швидкому доступі для кожного, хто вміє та має доступ до глобальної мережі Інтернет. Звичайно в рамках реформи зроблений перший концептуальний крок, висвітлений у програмі «Нової української школи», і полягає в орієнтації освітньої програми саме на компетентісний підхід. Проте такий перехід для українських освітян є вкрай складний і незрозумілий, в тому числі через мовний бар'єр у процесі користування наукової літератури в сфері освіти.

Варто зазначити, що «жорсткі» навички - (англ. Hard skills) професійні навички, яким можна навчити і які можна виміряти. Для навчання hard skills необхідно засвоїти знання та інструкції, якість навчання можна перевірити за допомогою іспиту.

Приклади hard skills: набір тексту на комп'ютері, водіння автомобіля, читання, математика, знання іноземної мови, використання комп'ютерних програм.

«М'які» навички - (англ. Soft skills) універсальні компетенції, які набагато важче виміряти кількісними показниками. Іноді їх називають особистими якостями, тому що вони залежать від характеру людини і купуються з особистим досвідом. Приклади soft skills: такі соціальні, інтелектуальні та вольові компетенції, як комунікабельність, вміння працювати в команді, креативність, пунктуальність, врівноваженість.

На міжнародному рівні для виміру й порівняння володіння учнями Hard skills використовується рейтинг Організації економічної співпраці і розвитку (ОЕСР). Їхнє міжнародне дослідження якості освіти PISA (Program for International Student Assessment – міжнародне дослідження успішності учнів), яке майже 20 років використовується в різних країнах, є одним із найавторитетніших джерел інформації про середню освіту у світі.

Експерти PISA порівняли середні показники учнів віком 15 років з різних країн світу. Всього в рейтингу представлені 78 країн. Досліджували результати тестів з математики, читання та природничо-наукових дисциплін. Україна вперше взяла участь в дослідженні PISA в 2018 році. Виявилось, що українські школярі та студенти відстають від однолітків з Європи.

За результатами дослідження стало відомо скільки українських учнів не змогли досягти базового рівня:

- з читацької грамотності – 25,9% (37-42 місце в рейтингу);
- з математичної – 36% (41-46 місце в рейтингу);
- з природничо-наукової – 26,4% (35-42 місце в рейтингу) [11].

В середньому в Європі лише 22% підлітків не досягли базового рівня з читацької компетентності, математичної – 23,9%, природничо-наукової – 21%. [12]

Відставання України можна оцінити приблизно на один рік навчання. Якщо порівняти результати з показниками референтних для України держав – країн зі схожим соціально-економічним станом та культурно-історичною спорідненістю, то ситуація теж не найкраща. Референтними для України у звіті PISA є Білорусь, Грузія, Естонія, Молдова, Польща, Словаччина та Угорщина. У рейтингу референтних країн Україна випередила лише Грузію та Молдову за всіма трьома показниками.

Розглянемо ще один рейтинг тої ж компанії, але який стосується самих шкіл. Укладач рейтингу світових шкіл - Організація економічної співпраці і розвитку - вважає, що він показує зв'язок між освітою і економічним зростанням. Основою рейтингу якості шкільної освіти стали результати тестувань у 76 країнах, які взяли участь у дослідженні.

У рейтингу загальноосвітніх шкіл країни Азії посіли верхні п'ять позицій, а держави Африки опинилися на нижніх місцях. Очолює таблицю Сінгапур, на другому місці - Гонконг, а замикає рейтинг

- Гана. Велика Британія посіла в рейтингу 20 місце, США - 28, Україна - 38 [13].

Цифри, наведені вище, оцінюють потенціал зростання ВВП за життя школярів. При укладенні цих оцінок експерти ОЕСР припускали, що всі діти шкільного віку ходитимуть до школи і здобудуть принаймні базову середню освіту.

Ці рейтинги та прогнози росту ВВП укладалися з урахуванням низки міжнародних досліджень, зокрема дослідження ОЕСР PISA, дослідження американських академіків TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study) і тестування TERCE у країнах Латинської Америки. Вони вперше зібрали в одній таблиці розвинені країни і країни, що розвиваються.

Автори звіту ОЕСР, Ерік Ганушек зі Стенфордського університету і Лугер Вессман з Мюнхенського університету, вважають, що рівень освіти є потужним засобом спрогнозувати заможність країни на довшу перспективу.

У зв'язку з переходом системи освіти на компетентнісно-орієнтований підхід актуальною є проблема оцінювання результатів навчання як у школі, так і у вищій школі (рис. 2).

Перехід на нові галузеві стандарти вищої освіти (ГСВО), основані на компетентнісному підході, потребують застосування кількісних методик оцінювання компетенцій та визначення рівня компетентності загалом. На жаль, ні нові ГСВО, ні наявні професійні стандарти не містять критеріїв та об'єктивних методик оцінювання якості підготовки фахівців за компетентнісним підходом.

У освітніх стандартах пропонується ВНЗ орієнтуватися на професійні стандарти якості підготовки фахівців, розроблені роботодавцями. Однак нинішня ситуація з професійними стандартами свідчить про те, що ВНЗ мають самостійно розробляти оцінкові засоби для контролю якості освоєння основних освітніх програм як у процесі навчання, так і після його закінчення.

Рейтинг укладено на основі іспитів з математики і наукових предметів у віці 15 років

1. Сінгапур		2. Гонконг	
3. Південна Корея		4. Японія	
4. Тайвань		6. Фінляндія	
7. Естонія		8. Швейцарія	
9. Нідерланди		10. Канада	
11. Польща		12. В'єтнам	

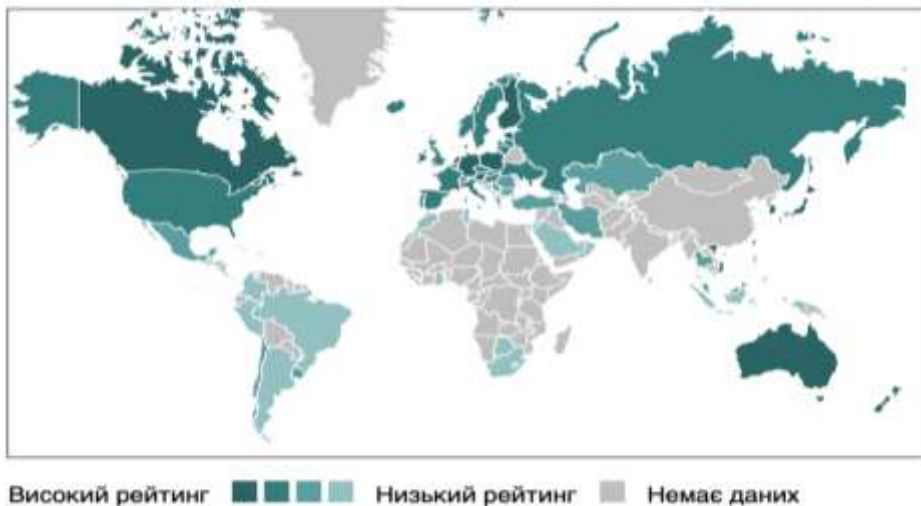

Рис. 2. Загальний рейтинг

Джерело: [3]

Питаннями оцінювання компетентності як результату освіти присвячено роботи як українських, так і зарубіжних вчених, зокрема В. Байденка, Н. Єфремової, І. Зимньої, Е. Зеєра, Н. Бібік, О. Овчарук, Є. Калицького, Н. Шкодіню, А. Хуторського, D. Castle, G. Elkin, A. Furnhara, B. Spellman, W. Tracey та ін. [14, 15]

У питаннях глобалізації та освіти очільне місце займає міжнародна комунікація. Як у навчальних шкільних програмах, так і у науково-професійному середовищі. Приватна освітня компанія EducationFirst (EF) опублікувала результати щорічного дослідження рівня знання англійської мови в 80 країнах, за яким рівень знання англійської у нас в країні оцінений як "низький". Вихідними даними для нього є результати тесту EFSET (EF StandardEnglishTest), який можна безкоштовно пройти на сайті компанії. І в минулому році цією

можливістю скористалися близько 1 млн осіб.

Оскільки Українським центром оцінювання якості освіти за підтримки Міністерства освіти та науки України запроваджено диференціацію тесту з англійської мови в рамках ЗНО на профільний рівень та академічний, що, в свою чергу, відповідають міжнародним стандартам знання англійської мови на рівні B1 та B2. При цьому, під рівнями B1 та B2 маються на увазі не дві окремі роботи різної складності, а одна тестова робота з завданнями (Tasks) різного рівня складності. Очевидною є необхідність підготовки учня-випускника до складання ЗНО мінімально на міжнародному рівні B2, до чого ще, на жаль, далеко.

Маємо зазначити ще один ризиковий фактор, який сьогодні може стати на заваді України до досягнення Цілей сталого розвитку, зокрема – якісної освіти.

Ріст ВВП у разі, якщо всі 15-річні матимуть базовий рівень освіти (%)

1. Гана, 3881		2. ПАР, 2624	
3. Гондурас, 2016		4. Марокко, 1591	
5. Оман, 1427		6. Ботсвана, 1303	
7. Македонія, 1137		8. Перу, 1076	
9. Катар, 1029		10. Саудівська Аравія, 975	
11. Албанія, 929		12. Колумбія, 910	

Рис. 3. Потенціал росту економіки

Джерело: [5]

Фінансування освітніх закладів та навчальних програм, оскільки на сьогодні освіта переживає трансформаційні процеси у рамках децентралізації. Прийняті закони про Закон України «Про освіту», Розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року», Положення про освітній округ та ін. Нормативно-правова база в сфері освітньої децентралізації створює передумови автономії та вільного розвитку освітніх закладів різних рівнів в Україні. Наприклад, запровадження нового Державного стандарту базової освіти, діджиталізація освіти, і тільки самий початок процесів становлення Національної системи кваліфікацій: зв'язок між ринком праці та освітою, і впровадження нових механізмів професійного зростання вчителів: добровільна сертифікація та механізм «гроші за вчителем».

Проте на сьогодні 20 затверджених об'єднаних громад Київської області, які вже включені у державний бюджет країни 2020 року для прямих міжбюджетних відносин, 100% дотаційні. [16] Хоча обласна адміністрація рахує спроможність громад по рівню ПДФО, не враховуючи, що витрати на утримання інфраструктури (садочки, школи, лікарні тощо) та побудови нових об'єктів абсолютно не «по плечу» цим громадам. Тобто вони неспроможні фінансово до самостійного розвитку. Враховуючи економічну тенденцію в країні за останній рік, громади ще не скоро будуть спроможними.

Зважаючи на це, можемо припустити, що усі 39 опорних заклади освіти (з філіями) Київської області у 100% випадків знаходяться в дотаційних громадах. Це означає, що в громад навіть не достатньо коштів на заробітні плати (садочки, центри розвитку) та оплату комунальних послуг в освітніх закладах. А за середніми статистичними даними,

фінансування усієї мережі закладів освіти однієї громади відбувається на сьогодні за пропорцією: 50% - субвенція, 50% - місцеві бюджети. Відкритим питанням є інвестування в освіту зі сторони ОТГ, адже традиційно склалося пріоритетність фінансування з міських бюджетів саме будівництво доріг й створенню благоустрою.

Висновки. Готовність України до глобальних викликів в освіті є на сьогодні малоспроможною. Це обґрунтовується як невідповідною нормативно-правовою, так і парадигматичною віддаленістю від світових тенденцій. Основними причинами віддаленості державних стандартів освіти від світових можна пояснити двома головними чинниками: історичним пострадянським та обмеженою комунікацією. У першому випадку в пріоритетах державної політики й досі присутнє рівняння на стандарти Радянського Союзу, де державна політика була направлена на виховання вузькопрофільного спеціаліста російськомовного середовища (орієнтацією на «жорсткі» навички) і закритого ринку. Тоді як сьогодні глобальні виклики та тенденції освіти спрямовані на формування особистості з потужними «м'якими» навичками, і це пояснюється необхідністю у гнучкості, спроможності самонавчатися, змінювати професії, вести комунікацію та перемовини в умовах відкритого ринку. Другим чинником, і водночас передумовою першого, є мовна ізоляція українського суспільства, в тому числі освітньо-наукового середовища. На жаль, новини першоджерел, нові наукові відкриття, міжнародні конференції є «мовно» доступними лише після тривалого процесу вибіркового перекладу, або лише для близько 18% англомовного населення.

Статистичні дані показують, що наша державна політика останні роки спрямована на збільшення доступності якісної освіти через зміну принципу фінансування (децентралізації), відкриття нових шкіл, розвиток інклюзії. А це є першочерговими завданнями відповідно

Глобальних цілей ООН в сфері освіти. Проте з іншої сторони, сама якість освіти згідно міжнародних рейтингів визначається як слабкою, і не спроможною конкурувати на міжнародному ринку. Навіть сильні сторони нашої освіти - «жорсткі» навички – у глобальному порівнянні є слабкими. Рейтинг шкіл, що показує зв'язок між освітою і економічним зростанням, визначає Україну як країну з низьким потенціалом розвитку економіки.

З огляду на вище зазначене, державна освітня політика України має відповідати глобальним освітнім викликам та формувати конкурентне освітнє середовище. Для цього має бути впроваджений системний підхід у формуванні відповідного нормативно-правового підґрунтя, забезпечення фінансової спроможності розвитку освітніх напрямків, які є затребувані сучасним глобальним світом. Також публічне управління має бути більш спрямоване на подолання мовної ізоляції хоча б у школах, аби нове покоління українців були спроможними розвивати нашу економіку на рівні зі світовими, а також були конкурентоспроможними на світовому ринку праці.

Література:

1. Закон України «Про освіту» від 01.09.2017 р. № 2145-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
2. Розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року» від 14.12.2016 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-p>
3. Наказ Міністерства освіти і науки України № 1222 від 21.08.2013 «Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1222729-13/stru>
4. Закон України «Про професійну (професійно-технічну) освіту» від 10.02.1998 № 103/98-ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-вр>
5. Глобалізація URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki/Глобалізація>
6. International Monetary Fund «Globalization: Threats or Opportunity», 2000, *IMF Publications*.

7. Цілі сталого розвитку 2016-2030 року ООН. URL : <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>

8. Аналітичний портал «Слово і Діло». – URL : <https://www.slovoidilo.ua/2017/08/22/infografika/suspilstvo/serednya-osvita-ukrayini-yak-zmenshylyasya-kilkist-shkil-uchniv-roky-nezalezhnosti>.

9. Офіційна сторінка Прем'єр-Міністра України – Олексія Гончарука у Facebook. URL : <https://www.facebook.com/watch/?v=4889153281369832>

10. Alex Gray. The 10 skills you need to thrive in the Fourth Industrial Revolution. *World Economic Forum*. URL : <https://www.weforum.org/agenda/2016/01/the-10-skills-you-need-to-thrive-in-the-fourth-industrial-revolution/>.

11. Національний звіт за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018 / кол. авт. : М. Мазорчук (осн. автор), Т. Вакуленко, В. Терещенко, Г. Бичко, К. Шумова, С. Раков, В. Горох та ін. ; Український центр оцінювання якості освіти. Київ: УЦОЯО, 2019. 439 с URL : http://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2019/12/PISA_2018_Report_UKR.pdf

12. OECD (2019), PISA 2018 Results (Volume I): What Students Know and Can Do, PISA, OECD Publishing, Paris, URL : <https://doi.org/10.1787/5f07c754-en>.

13. Шон Кохлан. Світовий рейтинг освіти: Україна стала 38-ю. URL : https://www.bbc.com/ukrainian/science/2015/05/150513_vj_education_rankings_it.

14. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування. Компетентнісний підхід у сучасній освіті. *Світовий досвід та українські перспективи*, 2004. С. 47–52.

15. Лега Ю. Г., Мельник В. В., Цимбалюк І. М. Концептуальні засади підготовки менеджерів вищої кваліфікації : навчальний посібник. Черкаси : ЧДТУ, 2003. 107с.

16. Закон України «Про державний бюджет України на 2020 рік» (Додаток №5). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-20>

References:

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (2017), The Law of Ukraine "On Education" of 01.09.2017 № 2145-VIII, retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

2. Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval of the Concept of realization of state policy in the sphere of reforming of general secondary education" New Ukrainian School "for the period up to 2029" dated 14.12.2016, retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-p>

3. Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No 1222 of 21.08.2013 "On approval of the indicative requirements for assessing the academic achievement of students in basic disciplines in the system of general secondary

education", retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1222729-13/stru>

4. Law of Ukraine "On Vocational (Vocational) Education" of 10.02.1998 No. 103/98-VR. retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-вр>

5. Globalization. (2019), retrieved from : <https://uk.wikipedia.org/wiki/Глобалізація>

6. International Monetary Fund (2000). «Globalization: Threats or Opportunity», *IMF Publications*.

7. UN Sustainable Development Goals 2016-2030, retrieved from : <http://www.un.org.ua/en/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>

8. The analytical portal «Slovo I Dilo». – retrieved from : <https://www.slovoidilo.ua/2017/08/22/infografika/suspilstvo/serednya-osvita-ukrayini-yak-zmenshylyasya-kilkist-shkil-uchniv-roky-nezalezhnosti>

9. The official Facebook page Prime Minister of Ukraine - Oleksiy Honcharuk's, retrieved from : <https://www.facebook.com/watch/?v=4889153281369832>.

10. Alex Gray. The 10 skills you need to thrive in the Fourth Industrial Revolution. *World Economic Forum*. retrieved from : <https://www.weforum.org/agenda/2016/01/the-10-skills-you-need-to-thrive-in-the-fourth-industrial-revolution/>.

11. National Report on the Results of the International PISA-2018 Education Quality Survey / Qty. ed. : M. Mazorchuk (main author), T. Vakulenko, V. Tereshchenko, G. Bychko, K. Shumova, S. Rakov, V. Gorokh and others. ; Ukrainian Center for Educational Quality Assessment. Kyiv: UCEAO, 2019. 439 p., retrieved from : http://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2019/12/PISA_2018_Report_UKR.pdf

12. OECD (2019), PISA 2018 Results (Volume I): What Students Know and Can Do, PISA, OECD Publishing, Paris, retrieved from : <https://doi.org/10.1787/5f07c754-en>. – Available at: http://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2019/12/PISA_2018_International_report.pdf.

13. Kohlan, Sean. World Education Ranking: Ukraine ranked 38th, retrieved from : https://www.bbc.com/ukrainian/science/2015/05/150513_vj_education_rankings_it.

14. Bibik, N. (2014), "Competency approach: a reflexive analysis of application", *Svitovyý dosvid ta ukraïnski perspektyvy*, pp. 47–52.

15. Lega, Y., Melnyk V. and Tymbalyuk I. *Kontseptualni zasady pidhotovky menedzheriv vyshchoi kvalifikatsii* [Conceptual bases of training of managers of higher qualification], CDTU, Cherkasy, Ukraine, 107 p.

16. The Verkhovna Rada of Ukraine (2020), The Law of Ukraine "On the State Budget of Ukraine for 2020" (Annex No. 5). retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-20>.

Стаття надійшла до редакції 05.12.2019 р.